

ÚJRA SZÓL A HÍVÓGATÓ
MESÉK, VERSEK, TÖRTÉNETEK

BUDAHÁZI ISTVÁN

BUDAHÁZI ISTVÁN

**ÚJRA SZÓL
A HÍVÓGATÓ**

MESÉK, VERSEK, TÖRTÉNETEK

Nyíregyháza, 2020

A decorative flourish consisting of a thin, wavy line with small circular dots at each end, positioned below the text.

Lektorálta: *Madár János*

Szöveggondozás, korrektúra:

Kazai Béla, Forgó Sipos József

A kötet anyagi, erkölcsi támogatói:

Dr. Adorján Gusztáv, Nyíregyháza,

Dr. Bihari Albertné, a Móricz Zsigmond

Kulturális Egyesület alapító titkára,

Emberi Erőforrások Minisztériuma,

Márföldi István, Nyíregyháza,

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata,

Seszták Oszkár, Szabolcs-Szatmár Bereg Megyei

Közgyűlés elnöke,

Dr. Szabó Tünde, országgyűlési képviselő

Borító és fedélterv: *Mihálka György*

Rajzok illusztrációk: *Mihálka Zengő Jázmin, 8 éves tanuló*

@ Budaházi István 2020.

Felelős kiadó:

Tomasovszki Anita igazgató,

Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár

**MÓRICZ ZSIGMOND
MEGYEI ÉS VÁROSI
KÖNYVTÁR**

ISBN: 978-963-7281-75-4

Készült az IMI Print Kft. nyomdaüzemében, Nyíregyházán

Felelős vezető: *Nagy Imréné*

Mikulás

Miklós, Miklós, Mikulás,
nem kell nekünk a virgács.
Hozz sok cukrot,ogyorót,
jó gyerekeknek valót!

Az a régi Mikulás

Már november végét mutatta a naptár, és Józsi-
ka egyre szomorúbban gondolt a Mikulásra. Tudta, az
idén nem fog járni náluk. Kilencéves volt, ismerte szülei
pénzügyi helyzetét. Apa messze volt, nagyon messze.
Előbb a városi kórházba vitték, majd Pestre. Most meg a
Balaton mellett van egy szívszanatóriumban. Így mond-
ta anya is, ha kérdezték. Néha levél jött tőle, s anya fel-
olvasta apa Józsikának írott részét, amelyben szófoga-
dásra, tanulásra bízta az apja. „Biztosan nem tudja,
hogy még nem vettünk szenet! – gondolta. Pedig már
jön a tél, és a tűzifa is egyre kevesebb. Anya alig várja,
hogy megjöjjön a táppénz. Akkor vesz szenet, s a mara-
dékból élni kell”.

Vásárolni a közeli boltba is ő járt. Ilyenkor megbá-
multa a polcra kirakott csokimikulásokat. Elérhetle-
nek voltak ezek. Nem úgy a könyvek. Az utca végén a
kis könyvtárban Margit néni mindig tudott adni valami
érdekes olvasnivalót. Most, hogy visszavitte az elolva-
sottakat, olyan könyvet kért, amelyik a Mikulásról szól.

Ezek valóban róla szóltak, távoli országról, ahon-
nan elindul a szánján, tele puttonnyal, itt pedig Évi, és
Peti várja. Meg a versek.

Ám ezeket csak elolvasta, de igazán nem szerette
meg.

A Mikulást kereste, az igazit. Anyán kívül, mert ta-
valy látta, hogy ő tette a kifényesített cipőbe az ajándé-
kot. Ezt az idén nem fogja tenni, mert nincs rá pénz.

S ekkor találta meg a kölcsönzött könyvek között, amit keresett. Szent Miklósról szólt, Myra püspökéről. Arról, hogy Myrában éheztek, hiszen minden kiszáradt. A fák gyümölcse elsorvadt, s az állatok elhullottak. Ekkor hajó tűnt fel a tengeren. Római evezős hajó volt. Gabonaszállító. A püspök a partra ment, s a kikötött hajó római kapitányához így szólt:

– Miklós vagyok, Myra püspöke. A Krisztusra kérek, ha keresztény vagy, hogyha pedig pogány, úgy az emberségedre. Nézd, – mutatta a mellette álló öt év körüli csontsovány, égő szemű gyermeket, – éheznek. Éheznek, mint a népem. Segíts rajtunk, ha gabonát viszel. Csak egy mérőt minden myrainak.

A római katona nemet akart mondani. Azt, hogy a gabonát a császárnak viszi, de aztán ránézett a püspökre, s maga sem tudta miért, azt mondta:

– Rendben!

Ekkor Mikós püspök keresztet rajzolt a kapitány, és a hajó felé.

A gyermeket pedig elküldte, hogy jöjjenek a myraiak a gabonáért. Azok pedig jöttek sorban, s vitték a gabonát, és nem éheztek immár. Aztán a hajó útnak indult. Myra hálás népe búcsúztatta. Amikor célba ért, a kapitány elkészült a legrosszabbra. Megkezdődött a méretés. S ekkor meglepődve tapasztalta, hogy a papiruszra jegyzett súly, és a méretés súlya pontosan megegyezik. Mintha Myra lakóinak egy mérőnyit sem adott volna. „Talán a jeltől van, amit a püspök rajzolt,” – gondolta. Mert hallott már furcsa emberekről, akik mindig másokkal törődnek, s akikről különös történetek

szóltak. Józsika elszomorodva gondolt arra, hogy nálunk ilyen csodák már nincsenek. Ám mégis történt valami. Néhány nappal a Mikulás előtt nagybátyja érkezett meg hozzájuk. A közben vett szemet segített berakni, majd amikor elment, Józsika éppen a könyveket készült visszavinni a könyvtárba. Összeszedte őket, s véletlenül fölpillantott a szekrény tetejére. Ott meglepődve látott meg egy hatalmas Mikulás-csomagot. Boldogan futott a könyvtár felé, hiszen tudta, hogy az idén náluk is járni fog a Mikulás.

Advent

Várákzik a világ,
hogy fény gyúljon az égre.
Lángos csillag mutasson
utat szép Betlehembe.

Elindul a három király,
ott is vannak Jézuskánál,
csillag nyomában pásztorok,
eljövendő Karácsonyok.

A kétarcú tél

A hosszúra nyúlott őszt Katalin sem kopogtatta meg csizmájával. A Mikulás mogorva fagyrancai is csak reggelente barázdálták a földet. A köd azonban napon-ta rátelepedett a tájra, eltakarva a házakat, az embereket. „Eltaknyosodott az idő!” – mondaná Fekete István Matula bácsija. Ám nemcsak az idő lett cseppfolyós, hanem az orrunk is. Tucat számra fogyasztva a papír zsebkendőket és a gyógyszereket. S aztán vártuk, vártuk a Karácsonyt, a fehéret. Ő is megérkezett, de húdnánája kiszakadt a Dunántúlon, s felénk már szinte nem is jutott belőle.

A Január hamar, keményen mutatkozott be. Szigorú tekintetére megkocsonyásodtak a vizek, s röggé rándultak a sárkupacok. A havat nem ígérte, hanem hozta. Beborítva vele a világot. A szél vijjogva, büszkén hirdette dicsőségét, s eltorlaszolta az utakat, a járdákat. Az emberek fázva húzódtak be a házaikba, a melegre. „A kutya nem eszi meg a telet” – gondolták szomorúan a tél tartósságára számítva. A Január is így gondolta, mert büszkén zúzmarázta a kerítésdrótokat, és rajzolt jégvirágokat az ablakokra. A varjak elkeseredetten keringtek a falvak, a városok felett, hiszen a vetéseket vastag hópaplan takarta el kíváncsi tekintetük elől.

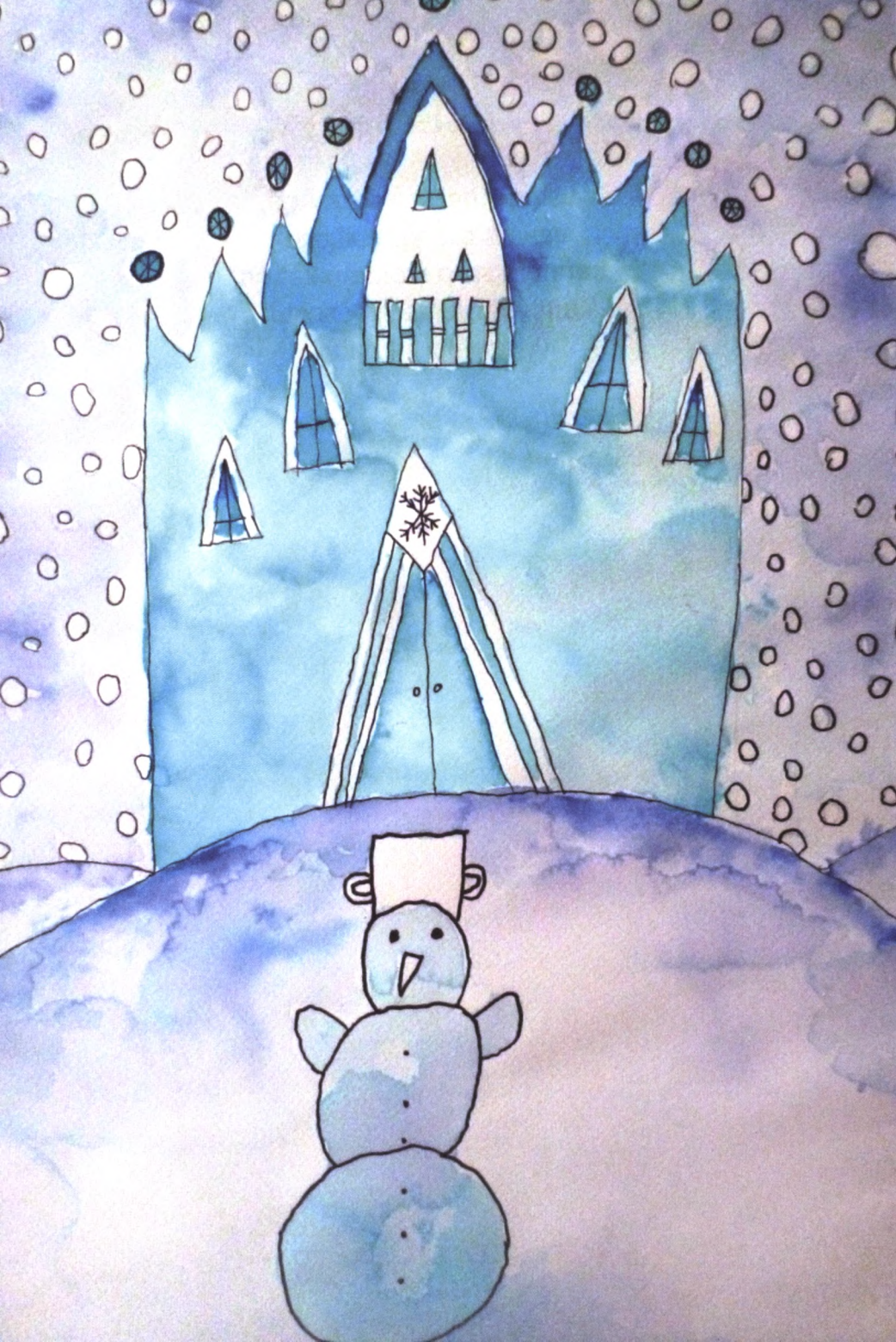
A cinkék is kétségbeesetten indultak el valami ennivaló után a dermesztő hidegben. Az emberek is ritkán, csak fontos teendőik miatt jöttek elő a házaikból. Leginkább a gyerekek játszottak kinn: hógolyóztak,

szánkóztak, hóembert építettek. Ám ők is igyekeztek haza, ha átfáztak. A jó otthoni meleg szobába. S közben, – titokban már, – a könnyű kabátos tavaszra gondoltak...

Január

Hónapja hónap hónapja,
hóembert készít holnapra.
Csúszós víz lesz, páncél – jég,
zúzmarára várunk még.

Ablakokon jégvirág,
sosem látott még vázát.
Hóból, jégből áll egy vár,
építette Január.

Kiscsengő

Csingi-lingi szól a szánon,
egy kis csengő csilingel,
bennem szép szólamú kánon,
a széllel versenyt énekel.

Tél

Fehér bundás nagyapó
jégkristály-szakálla.

Kemény-pipa szájában
füstöl a világra.

Észak

Tornyos jéghegyek
hó-birodalma,
ide röpített a
képzelet szárnya.
Hallgatom, mint szól
a szél tenorja,
s nézlek a magasból
télnek birodalma.

Kiscsikó fut

Kiscsikó fut, szalad az út,
csúszik a szán, messzire jut.

Fut az égen, fut a földön,
száguldozik hegyen-völgyön.

Farsang

No, kit rejt ez a maskara?
Feri lett a török basa!
Editke meg Hófehérke,
Keljfeljancsi a Péterke.
Jóska meg a hét törpe:
Kuka, Vidor és a Szende,
tudorkodik, aztán alszik,
éppen hogy csak nem dolgozik.
Itt van aztán: Sára, Klára,
vasorrukkal seprűn szállva
egy boszorkánytanyára.
Angyalhadak, ördög fiak,
huszárok és a katonák,
pupútevék, angol dámák.
Sej haj halihó,
ez a farsang csudajó!

Siklik a napfény

Tükrös jéghátán
siklik a napsugara
fény-táncot járva.

Az ördögűző katona

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy katona. Ezt a katonát szülőföldjéről messzi, külföldi városba vitték el szolgálni. Mikor a hét évet leszolgálta és megkapta az obsitot, a kevés, megtakarított pénzével a zsebében, elindult hazafelé. A pénze egyre fogyott, így aztán már nem a fogadóba tért be éjszakára. Egy-egy faluba érve a bírónál, vagy valamelyik gazdánál kért szállást. Hol adtak jó szívvel a katonának, hol pedig azt mondták: „Kívül tágasabb!” Így gyalogolva érkezett meg az egyik faluba, ahol szintén a bíró házába kopogtatott be szállást kérve. Adtak azok szívesen. Mondták, hogy ott az első ház, abban ellehet a katona, ameddig csak akar. Ők ugyanis azt nem lakják, mert oda éjszakánként az ördögök járnak. A katona hitte is, nem is a szóbeszédet, mivel fáradt volt, elfoglalta a szobát és hamarosan elaludt. Arra ébredt, hogy nagy dobogás, csörömpölés van a szobában. Még alig nyitotta ki a szemét, az ördögök már rajta voltak, s elkezdték püfölni, dögönyözni.

Jól helyben hagyták a katonát, akinek reggelre sajgott minden porcikája.

Elmondta a bírónak, hogy mi történt vele, aki nem csodálkozott, hiszen velük is ugyan úgy bántak az ördögök. Hanem most már mitévők legyenek? A bíró felajánlotta, hogy gazdagon megjutalmazza, sőt még a lányát is hozzáadja, ha a katona megszabadítsa a házat az ördögöktől. A katonát amúgy is fűtötte a bosszú,

szerette volna visszaadni a kölcsönt a verésért, ezért ráállt az alkura.

Okosan eltervezte a visszafizetést. Csak a ruháját tette az ágyra, azt limmel-lommal kitömte, hogy úgy nézett ki, mintha élő ember aludna ott. Ő pedig fogott egy jókora fateknőt, elővette a bajonettjét és az ágy alatt magára húzta. Így biztos volt abban, hogy a teknőtől nem férnek hozzá az ördögök. Ám ő szurkálhatja kedvére őket. Úgy is lett! Éjfél tájban nagy dübörögve megérkeztek az ördögök, s már püfölték is a katonát, az az a ruháját. Ő pedig rájuk szólt, hogy miért nem hagyják aludni.

– Hajde mu!

– Mu-mu-mu! – kiabálták rémülten az ördögök, és futásnak eredtek. Ugyanis ördög nyelven szólt hozzájuk a katona, azt parancsolva, hogy takarodjanak onnan. A szúrás fájdalmától, a parancstól azt hitték, hogy egy nagy, tőlük erősebb ördög foglalta el a szobát. Úgy elfutottak, hogy többé vissza sem jöttek. A bíró pedig állta a szavát. Megjutalmazta az ördögűző katonát, hozzáadta a szépséges leányát is. Nagy lakodalmat csaptak. Máig is élnek, ha meg nem haltak!

Hívogató

Szép napocska jer az égre,
nem telik most ködmönkére,
madár fázik és gyerek,
süss napocska eleget.

Így leszel a világ szépe,
kék mezőnek ékessége,
melegítsen sugarad,
tündöklő szép sugarad.

Télvég

Folyóka már folyik,
vígan csacsarászik,
köveken bukdácsol.

Táncol a napfény,
suhan a friss szél,
hó után szimatol.

Pedig már arasznyi,
alig bő arasznyi
itt-ottas fehér folt.

Táncol a napfény,
suhan a friss szél,
hóvirág kinyílik.

A gólya

A gólya menetrend szerint megérkezett. Megtalálta a fészket is a villanyoszlop tetején. Sokan csodálkoztak, hogy egyedül jött.

– Talán elveszítette a párját a hosszú út során, – gondolták. Ám néhányan tudni vélték, hogy ez a hím gólya. Előbb érkezik, szemrevételezi a fészket, s a tél folyamán keletkezett nagyobb sérüléseket kijavítja. „Olyan ez, mint amikor a férfi az ajtókat, ablakokat javítja, toldoz-foldoz, amolyan tavaszi felújítást végez” – bizonygatták. A gólyát figyelve mintha nekik lett volna igazuk. A fészket igazgatta. Javítgatott, mit sem törődve az alatta sereglő bábécs vererekkel. Dolgozott, hogy mire megérkezik az asszony, legyen felújítva a lakás. A „berendezése”, puhára bélelése már az ő dolga lesz. Ám az egyik nap komor felhők jelentek meg az égen. Néhány villanás, majd dörrenés után olyan jégeső zúdult le, hogy söpörni lehetett. A jégzápor alaposan elverte a gólyát, de megtépázta a fészket is. Másnap és harmadnap pedig a hőmérő higanyszála a nulla alá süllyedt. A vizek háta kemény lett, a virgonckodó gőtéik ismét elbújtak. Békák még sehol, és bogarak sem voltak. A gólya éhezett. Szomorúan álldogált a megtépázott fészken, csőrét a jégverte szárnya alá dugva. A jeges, télies szél pedig szinte megdermesztette. Mozdulni is alig tudott. Pedig hogy elment volna oda, ahol nincs fázás és éhezés. Szurkoltam neki, hogy kitartson, hogy életben maradjon e nem neki való világban. Reméltem, hogy mielőbb tavasz, igazi tavasz köszönt majd e tájra és a gólyára.

Tavas

A varjak füst-hada már elszállt.

Pici tündér jár erre, s az eddig

bágyadt sugarú Nap

fénylő tekintetével követi.

Mint valami varázsütésre:

a felébredt fák nyújtózkodnak,

rügyek pattannak, s a barkák

cicahátát simogatja a szél.

A pici tündér kötényéből füvet

és virágot szór a rétre.

Az erdő szélén bátran kivirágzik

egy kökénybokor.

A vándor megáll.

Hallgatja, amit lélegzik a Föld.

Tavaszcím

Jöjj már tavasz,
szép sugaras,
bizseregjen ágak ujja,
zöldüljön a fáknak lombja.

Lebegjenek tarka lepkék,
virág nyissa ki a kelyhét,
zsibongjanak a madarak,
dönögjenek a bogarak.

Eső után

Hályogos az ég,
Napocska kinéz
kitört felhő-ablakon.
Lenéz a földre,
tekintetére
felszárad az út,
gi-gáz a piros cipős lúd;
fű araszol, virág nyurgul,
nap felé a forgó fordul.
Erre libben szellő-gyerek,
bodzafával elbeszélget.
Madarak is felröppennek,
szivárványhoz énekelnek.

Elült a szél

Elült a szél,
lombok közt pihen.
Fészkéből, mire
megvirrad,
röptet
szellő-fiókákat.

Bodzavirágok

Bodzavirágok szállnak az égen,
„szállnak az égen bodza fehéren.”
Lombsátor alján fészkel a gébics,
benne tojás, száma lehet négy is,
száma lehet négy is, rajta ül a gébics.

Virág

Kapaszkodik bolyhos szára
az égre,
kelyhét nyitja a reggeli
napfényre.

Kifeslik a margaréta
virága,
méhek szállnak bódultan a
szirmára.

A virágkisasszony

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer egy királyfi. Ahogy elérte a legénykort, fölkerelkedett világot látni, asszony után nézni. Ment mendegélt hetedhét országon át, amíg egy kerek erdő közepébe nem ért. Itt a tisztáson csak úgy pompáztak a szebbnél szebb virágok, illetfelhőt árasztva. A királyfi jókat szippantott az édes levegőből, s egyszerre azon vette észre magát, hogy elálmosodott. Leheveredett egy fa alá, s nemsokára elaludt. Amikor nagy sokára fölébredt, hát egy kastélyban találta magát. Jött is mindjárt egy darabont, s a királyfit a kastély ura elé vezette. Az ősz öregember haraggal nézte a királyfit, majd megróttá, amiért az országát háborgatta. Elmondta még, hogy a tisztás, ahol a királyfi elaludt, az varázstisztás. Egy sárkány is így járt, aki az ő lányát jött elrabolni. Az is elaludt, de sajnos rosszul kötözték meg a szolgák. Most is itt van a sárkány a kastélyban, de várható, hogy bármelyik percben felébred, s akkor jaj lesz nekik is, de a királylánynak is, hiszen elviszi magával. Ám, ha a királyfi elbánik a sárkánnyal, úgy nemcsak a királylányt kapja meg, de a fele királyságot is. Gondolkodott a királyfi, majd nagy hirtelen fölkerelkedett. Szája és orra elé nagy kendőt kötött, s így indult el a tisztásra. Ott megrakta a tarisznyáját az illatos virágokból, s indult vissza a kastélyba. Éppen jókor érkezett, mert a sárkány már ébredezett. A királyfi beszórta az illatos, mély álmot hozó virágokat a sárkány szobájába, aki ettől ismét elaludt. A királyfi ekkor erős kötelekkel jól megkötözte a sárkányt, úgy, hogyha felébredt

volna, sem tudott volna megmoccanni. A kastély ura és a királyfi úgy határozott, hogy nem ölik meg a sárkányt, hanem dolgoztatni fogják. Ezután a királykisasszony is előkerült. A királyfi ugyancsak megcsodálta a szépségét. Mert a királykisasszony olyan szép volt, mint a varázsréten a legszebbik virág. Tüstént megtartották a hetedhét országra szóló lakodalmat. A királyfi a lány mellé megkapta a fele királyságot is. Még máig is élnek, ha meg nem haltak.

Nagymama uja

Nagymama uja
öt lovacska.
Fut végig kabátom
rétjén.

Fut az öt lovacska,
gyűszű a patkója,
megkerült királyfi
gombom
tű-menyasszonnyal
összeházasítja.

Anyám

Ébredése, mint a madaraké,
fésűje a hajnali szél,
lebbenti az őszutói tincset,
leánykori sötétbarna kincset.
Család ébred, s kinn bolydul a világ,
feledve álmom, és álomország.
Lábas, fedő és serpenyő zörren,
a reggeli már készülőben.
Szemében a szeretet fényét látom,
fekete zászlós varjú-hadtól óvom.
S félttem a sóvárgó Holdtól,
irígyszemű csillagoktól.

Pipacs

Mezőben egy búzavetés,
fürtje aranysárga.
Piros pántlika hajában,
lángol, mint a máglya.

Búzamező

Zöld voltán és sárga lettél,
megnyurgultál, szárba szöktél,
nézd, hogy megcsodál a világ,
szőke hajadban kék virág.

A három rózsza

Hol volt, hol nem volt, Tündérország mellett, a Kerek Erdőn túl, élt egy király. Ennek a királynak három szép gyermeke volt. Két kislány és egy kisfiú. Ám a király gyakran búsult, ha arra gondolt, hogyan fognak anya nélkül felnőni gyerekei. Mert a királyné meghalt, amikor a gyerekek megszülettek. A három gyermek – mondanom sem kell –, ikrek voltak. Ahogy nőttek, növekedtek, egyre szebbek lettek. Még a tündérek is megcsodálták őket, s gyakran elvitték sebes szárnyaikon suhanva Tündérországba játszani. Megitatták őket az Élet Vizéből, majd a játszás után hazaröpítették őket az apjuk palotájába. Így ment ez egy darabig, amikor is a király gondolt egy merészet és megházasodott. Hej, azonban nagyon rosszul választott, mert anyjuk helyett nem anyjuk lett a gyerekeknek, hanem gonosz mostohájuk. A mostohának még egy lánya is volt, a csúf Belzegi. Ez a nagylány azonban olyan csúnya volt, hogy még a kutyák is megugatták, ha meglátták. Ám a mostoha csak őt pátyolgatta, neki járt a kedvébe, a három testvért pedig ütötte, verte és éhezettette. A királynak pedig azt hazudta, hogy rosszak, és szófogadatlanok a gyermekek. Azt gondolta, hogy éheztetéssel, a mindennapi veréssel elűzi őket a palotából. Ám azok csak túrték a szenvedéseket, a megaláztatásokat, de nem mentek el otthonról sehová. Ekkor türelmét vesztette, és bosszút forralt a gonosz mostoha. Egy másik boszorkánnyal megtanácskozta, hogyan lehetne eltenni láb alól az ikreket. Egyik este jó vacsorát készített, s kínálta mézes-mázas szavakkal a

gyermeket, akik azt hitték, hogy a mostohájuk érzése változott meg irántuk. Ám csak hitték, mert a finom ennivalóba mérget kevert a mostoha. Alig ettek néhány falatot, már nem is éltek. Éppen ezt várta a mostohájuk. Az éjszaka sötét leple alatt elásta őket a kertbe. Reggel pedig, amikor a király felébredt, azt mondta neki, hogy a gyerekek elszöktek, világgá mentek.

A király búsult, s egyre többet járt a kertbe. Hát amint ott szomorkodik, az egyik reggel azt látja, hogy három rózsabokor nőtt ki a földből. Az egyik fehér volt, akár a kristályvíz, a másik kék tiszta, mint az ég, a harmadik sárgán tündöklött, mint a Nap. Megrémült a gonosz mostoha, s nagyon félt, hogy a király rájön arra, hogyan keletkeztek ezek a szép rózsák. Egy alkalmas pillanatban kivágta a bokrokat, s elhatározta, hogy elégeti őket. Már-már sikerült is a terve, amikor nagy szárnyshogással megérkeztek a tündérek, és huss, felkapták a három rózsabokrot, s elrepültek velük egyenesen Tündérországba. A tündérr királynő elszomorodva nézte a rózsákat. Tudta, hogy az Élet Vizével halhatatlanná tette őket, de azt is, hogy mivel embernek születtek, az embereknek kell szolgálniuk. Így lett a fehér rózsából tenger, szirmaiból pedig a felé futó patakok és a folyók. Vizéből mindig szívesen ittak a vándorok vagy a nehéz munkában elfáradt napszámosok. S mint tenger, a hátán vitte az emberek hajóit. A kék rózsából a kék tiszta ég lett. Az emberek gyakran felnéztek rá, gyönyörködtek benne, télen pedig emlékeztek rá, s alig várták, hogy ismét láthassák. A tündöklő fényű sárga rózsa lett a Nap. Sugarainak tekintetére szemlátomást növekedett a fű, és

terebélyesedett, magasodott az erdő. Ám a testvérek ezután is szerettek volna együtt lenni. Naponta keresték egymást. Az ég és a Nap a tengert kereste. A tenger pedig sóhajtozott. Ilyenkor elhomályosult az ég szeme, s hullott a könnye a testvéreire. S ez így van azóta mindig. Szolgálják az embereket, amíg csak világ a világ.

Napocska

Napocska fölébredt,
álmosan szétnézett,
megfürdött, megfürdött
fellegek tavában,
harmatcseppek hulltak
a világ arcába.

Égi iskola

Kék az ég táblája,
repülőgép margózza.
Felhő bárány béget,
sorok között lépked.

Szél-tanító mérges.
„Sorok szélét nézzed!
Kilóg fejed, lábad,
azt az iskoládat!”

Május

Május hónap esőt adjon,
hogy saláta bokrosodjon,
virág, virág mind kinyíljon,
ágakon madár daloljon.

Este égi ágyat bontson,
csillag szeme hadd ragyogjon.

Miért Túr a Túr?

Mese egy kismalacról

Hol volt, hol nem volt, a nagy hegyen innen, a kerek erdőn túl, de nem is túl, hanem a kerek erdő kellős közepében élt egy kimalac. Ez a kimalac azonban más volt, mint csíkos hátú testvérei. Naponta elcsavargott, hiába kérték, hogy ne menjen messzire, biz a szép szó nem használt. Majd elfeledtem, hogy ez a kimalac nagyon szeretett turkálni. Túrt, túrt szüntelen. A fák hiába kérték, hogy tövük alatt ne turkálja ki a földet, mert már régen nem esett eső, így gyökereikből elpárolog a maradék víz is, s ők szomjan pusztulnak. Vaddisznó-mama is szigorúan megtiltotta, hogy a fák alját kiturkálja, hanem máshol, az avar alatt keressen tavalyi makkot. A kimalac ekkor elhatározta, hogy világgá megy. Ott aztán azt csinál, amit akar. Nem fogják mindig szidni, korholni állandó rosszalkodásáért. Egy kora hajnalban, amikor még a nap is csak nyújtózkodott az ég alján, a kimalac óvatosan, lopakodva, nehogy felébressze mamáját és testvéreit, elindult világgá. Amerre ment, mindenütt árkok, gödrök jelezték az útját. Ahogy így turkál, hát látja, hogy a fák között egy anyóka rőzsét gyűjtöget. Az anyóka, mikor összeszedett egy öltre való rőzsét, oda-szólt a kimalacnak:

– Kimalac, szépen kérlek, gyere, segítsd fel a hátamra a rőzsét!

– Vedd csak fel a hátadra magad! Miért szedtél annyit, ha nem bírod. Különben sem érek rá, turkálók! – jelentette ki a kismalac.

– Megállj, megbánod még ezt! – szolt az anyóka, s azzal már el is tűnt a fák között. A kismalac csak turkált tovább, s haladt előre. Ment, míg egy másik tisztásra nem ért. Hát ott egy másik anyóka is rőzsét gyűjtögetett. Na, több se kellett a malacnak. Már messziről rőfögte:

– Hiába is kérlelsz, úgysem segíték feladni a hátadra a rőzsét!

– Megállj, kismalac, megbánod ezt még! – mondta az anyóka, azzal ő is eltűnt a fák között. A malac pedig turkált tovább. Amerre csak elhaladt, panaszkodtak a fák, siratták a szétrágott gyökereiket. Így ért az erdő széléhez. Az erdőn túl fekete földek, szép vetések sorakoztak. Az erdő szélén egy kunyhó állt. Egyszerre csak kilépett belőle egy anyóka, s így szolt a kismalachoz:

– Kismalac, gyere segíts! Tudom, hogy szeretsz jó mélyre túrni. Kérlek, túrj le nekem jó mélyre, hogy vizet kaphassak, mert a kutam kiszáradt, s víz nélkül szomjan halok.

– Hogy is ne! – rőfögte a kismalac.

Majd bolond leszek! – tette hozzá, s már indult is a csábítóan zöld vetések felé. Ebben a pillanatban az anyóka gyönyörű szép tündérré változott, s így szolt:

– Gonosz a lelked, kismalac! Háromszor nem segítettél nekem, és hatalmas károkat okoztál az erdőben. Gonoszságod, önzésed határtalan. Így arra ítélek, hogy sohase nyughass! Csak túrj szüntelenül, de már nem

a magad kedvére, hanem a fák, a növények, és az emberek örömére. Innen az erdőtől kezdj el túrni, s addig túrj, míg csak egy nagy folyóhoz nem érsz! Mert víz kell itt minden élőlénynek. Csak ha odaérsz, akkor oldódik fel a varázslat! – mondta a tündér.

Varázsszavára a kismalac jó mélyen túrni kezdett, s ahogy haladt előre, maga mögött mély csatornát hagyott. Ezért olyan mély a Túr és keskeny is, mert egy kismalac túrta. Aki nem hiszi, járjon utána.

Kraszna

Ez a Kraszna csak folyócska,
most csak folyó-kisfiúcska.
Mint a törpe a gödörbe,
beleesett a mederbe.

De ha ár jön, mint a medve,
nagy bömbölve el is nyelne.
Most még békés, kicsi törpe,
álmodozgat a mederben.

Szél nótázik

Szél korbácsol,
por hullámszik,
Nyírség tava
fodrozódik.

Mint a részeg,
szél nótázik,
akáccokkal
incselkedik.

Megcibálja
mundérjukat,
megkócolja
a hajukat.

Szél korbácsol,
por hullámszik,
Nyírség tava
fodrozódik.

VA-KÁ-CI-Ó!

Az udvaron ünneplős tanulók, szülők és tanárok.

E tanévben utoljára sorakoznak,
aztán a bizonyítvánnyal a kezükben
már a nyaralásra gondolnak.

Az utazásra.

A távoli ismeretlen városokra, falvakra.

A strandokra, a folyókra, a tavakra.

A horgász a halakra gondol, a túrázó, a kiránduló
a messzi, zöld levelű erdőkre, a lankás dombokra,
a magas helyekre vágyik.

A természetbarát a növényekről, virágokról, erdei
állatokról és a madarokról ábrándozik.

A táborozni indulók már szinte állítják is a sátrat.

Rőzsét gyűjtenek, hogy majd este víg énekszó
mellett a tábortűznél megcsodálhassák,
mint röppenek föl a tűzről
a szikra-katicabogarak.

Hajnali lovas

Hajnali friss lovas a szél.
Vágtat, szétfröccsen a harmat,
fűszálakról az ágakról
szórón, permetez a harmat.

Vitorlázik a nyár

Vitorlázik a nyár.
Felhői széthulló madártollak.
Lebegnek, szétterülnek,
a mögöttük, kisüt a Nap.

Rőzse parázslík

Rőzse parázslík,
meggyullad,
lobog pipacs máglya.
Fölforrik a kerek tó
kora délutánra.
Békalencse vacsora
fényfogyatkozásra,
– az est szürke
hamuja
borul rá a tájra.

Az ember és a tigris

Valamikor réges-régen élt a tajgában egy tigris. Ez a tigris nagyon erősnek, legyőzhetetlennek tartotta magát. Egyszer, amint az egyik fa alatt heverészett, arra szállt a varjú, s megszólította:

– Kár, kár! Kár, hogy hiába vagy büszke magadra, mert van tőled erősebb is!

– Aztán ki az, aki erősebb nálam? – kérdezte boszúsán a tigris.

– Az ember! – felelte a varjú, s azzal elröpült.

A tigris még sohasem látott embert, elképzelni sem tudta, hogy milyen lehet. Ezért aztán fölkerekedett, hogy megkeresse. Amint ment így nagy kutatva, találkozott a farkassal.

– Te vagy az ember? – kérdezte.

– Nem, én nem az ember vagyok, de mit akarsz te az embertől?

– Meg akarom tudni, hogy valóban olyan erős-e, amint azt mondják!

– Ne keresd! Az ember nem fél tőled! – mondta a farkas. Nagyot ordított mérgében a tigris és folytatta az útját. Amint így ment, nemsokára összetalálkozott a medvével.

– Te vagy az ember? – szólította meg.

– Nem, én a medve vagyok! – brummogta. Aztán mit akarsz az embertől? – kérdezte.

– Meg akarok mérkőzni veled!

– Ne keresd! Az ember megöl, ha meglát! – mondta a medve. Ám annak beszélhetett, az csak folytatta

tovább az útját a rengetegben. Amint így haladt, hát egyszer csak hallja, hogy valami csattog az erdőben. Odamegy, s látja, hogy valami furcsa lény fát vág. Megkérdezte tőle is a tigris:

- Te vagy az ember?

- Én csak egy szegény favágó vagyok – felelte az.

- Hazudsz! – üvöltötte a tigris. Két lábon jársz és fát vágsz. Csak te lehetsz az ember! Gyere, mérkőzz meg velem, hogy melyikünk az erősebb!

- Jól van, megverekszem veled, te tigris. Azonban előbb ki kell állnod egy próbát.

- Állok elébe! – hetvenkedett a tigris.

- Akkor gyere! Ha ezt a kötelet el tudod szakítani, nem bánom, megmérkőzhetünk.

Azzal odacsalta a tigrist egy jókora nagy fához, s hirtelen úgy hozzákötözte a fenevadat, hogy az még megmoccanni sem tudott. Próbálta elszakítani a kötelet egyszer, kétszer, de az bizony olyan erősen tartotta fogva, hogy csak jajgatni tudott:

- Eressz el, eressz el! – kérlelte a tigris. Látom már, hogy erősebb vagy nálam. Igazat mondtak az állatok.

A favágó vette a fejszójét, hogy agyonüti a fenevadat, de az úgy könyörgött, rimánkodott neki, hogy végül is megesett a szíve rajta. – Jól van, most az egyszer elengedlek! Eredj vissza a rengetegbe, ám soha többé ne lássalak! – mondta, s azzal megoldotta a tigrisen a kötelet.

Ahogy szabad lett, a tigris futásnak eredt, még csak vissza se nézett. Azóta van, hogy a tigris kerüli és fél is az embertől.

Dinnye

Gurul-gurul a dinnye,
itt a nyárnak közepe.
Érlelte a július,
meleg fényű, szép napos.

Zöld héját ha kopogod,
érés hangját hallhatod.
Megérlelte július,
léke édes, szép piros.

A költöző madár

Szárnyal messzi idegen honba,
mert ősszokása ez neki,
vissza csak akkor jön szárnyat
bontva, ha föld a tavaszt ünnepli.

Magam nehezen vigasztalom,
erőm miért nem isteni?
Akkor tehetném, mit akarok,
a tavasz lenne mindig neki.

Tücsök

Réti fű,
réti széna,
ez a tücsök
szépen húzza.

Áll a bál,
szalma bál,
minden bogár
járja már.

Réti fű,
réti széna,
ez a tücsök
mindig húzza.

Áll a bál,
szalma bál,
minden bogár
unja már.

Réti fű,
réti széna,
ez a tücsök
most is húzza.

Ősszel talán
abbahagyja,
ha elkopott
a vonója.

Sütőtök

Milyen az ő levele?
Óriásnak tenyere.
Sárga lámpa virága,
irigykedik a világra.

Száz font súlyú, kékes-szürke,
kékes-szürke a termése.
Vágsz belőle egy darabot,
magsülve lesz finomságod.

Csillag csobban

Csillag csobban augusztusban,
égről szállva, sziporkázva,
ezüstösen sziporkázva,
csobban csillag földi tóban.

Szüret előtt

Alszik a szőlő,
szemében bor szendereg
nyárvégi este.

Ősz hírnököl

Fecske farknyi már a nyár,
emberesül a határ.
Zörren a kukoricaszár,
ősz hírnököl a kátyús sár.

Belépés – őszbe

A mindennapok egymásutánja közepette a gyermekember szinte észre sem veszi, hogy a nyárvég mikor lép át az Őszbe. Úgy van vele, hogy a felnőttek figyelmeztetik erre. Így volt ezzel a gyermek Tamási Áron is, amikor szénagyűjtéskor egy vackorfa árnyékában megpihelve az édesanyja közölte vele:

– Már készülődik a nyár. Megy a vándorok után.

Igen, a költöző madarak már messze, valahol Afrikában tanyáztak. A később, északról jövő, gyakran ék alakban közlekedő vadlibák, darvak is csak pihenni szállnak le a mi tájainkra.

A fagyos telet, a havas időt nem várják meg. Még délebbre utaznak a szárnyaikon. Az első jelek, amikor a hajnalok néha már ködöt hoznak, s a Nap csak sokára, nehezen vérzik át a sűrű, ködös gézkötésben.

A határban már zörren a kukorica dohánybarna levele, ha szél fut át a tájon. Az ék alakban közlekedők is megjelennek az égen, s le-lekiáltoznak a magasból. Mintha köszönnének!

Később már szinte naponta borít be bennünket a köd. Van úgy, hogy az orrunkig is alig látunk el. Azért az iskolát megtaláljuk. A „nagyszünetre” már a Nap is látható fölöttünk. Kicsit bágyadtan szórja szét a sugarait, megbámulja, hogy mi mindent is játszunk, s aztán meglepődve nézi, hogy a sok-sok gyerek mint sorakozik, ha a megszólal a csengő.

Sár lesz

Dörren az ég,
mint a nagydob,
felhő könnye
földre csorog.

Pereg könnye,
mint a zápor,
cuppog csizmán
a nagy sártól.

Őszi erdőn

Őszi erdőn, őszi erdőn estére,
száll a madár, száll a madár fészkére.
Álmát lesi csillagszemű éjszaka,
zörgő erdőt átölelő éjszaka.

Hám és szekér

Utat áztat őszi eső,
sár lesz itt majd, szétfröccsenő.
Szúett szekér, kenderhám,
mind a kettő rossz szerszám.

Jani készít kisszekeket,
elé is fog négy egeret.
A négy egér elszalad,
hám és szekér ott marad.

A szarvasagancs

Hol volt, hol nem volt, volt egyszer két király. Ezek nagyon szerettek vadászni. Úzték is a vadakat, amikor csak tehették, az erdeikben. Történt egyszer, hogy a fehér király egy szép szarvast vett üldözőbe, s a nyilával eltalálta.

– Megvan! – kiáltotta örömmel a kíséretének. De ugyanúgy kiáltott fel a szomszédos fekete király is. A két király, mikor meglátta egymást, illendően köszönt, de a szarvason összevesztek.

– Az enyém! Íme, itt van a nyílveaszóm! – mutatta fehér király.

– Az én nyílveaszóm pedig ott van a másik oldalában a szarvasnak! – mutatta a fekete király.

– Hát legyen a tied a szarvas bőre, az enyém pedig az agancsa! – mondta a fehér király.

– Nem, nem! Tied legyen a húsa, bőre, s enyém legyen az agancsa! – szólt a fekete király.

– Nem adom az agancsot! – mondta a fehér király. Még eldicsekednél a veres királynak, hogy te lőtted. Ismerlek, jómadár, hogy milyen dicsekvő vagy!

– Te vagy a dicsekvő! Meg a szarvasagancs is az én országom határán belül van! Úgyhogy a tied csak a bőre, – kiáltotta mérgesen a király.

Öszevesztek, hajba kaptak, a kísérők összeceptak, s végül a fehér király vitte haza a szarvast, mivel az ő kísérői voltak többen.

A fekete király nem nyugodott bele a történetekbe. Hazaérve lóra ültette a seregét, s indultak Fehérország

ellen. Ám ott is riadót fújtak a kürtök, s az ő seregük is megindult a határ felé. Amikor a mezőn találkoztak, nagy csatát vívtak, de egymással nem boldogultak. Kinek füle maradt le, kinek a lába sántult. Így, amikor este lett, zúgolódott a fehér sereg. Gábris vitéz, mint hangadó megmondta, a szarvasért nem csatáznak hiába. Át is ment a fekete sereghez, s az ottani vitézek is ugyanúgy gondolkodtak, mint a fehérek. Mit beszéltek, mit nem, de reggel hiába szólította csatába a kürt a seregeket, azok bizony nem mozdultak. Csak Gábris vitéz lovagolt oda a meglepetten álló két királyhoz.

– Nem harcolunk, nem vérzünk szarvasagancsért!
– mondta. Hanem, egyezzenek meg király uramék! Legyen az egyik évben felségednél, fekete király, másik évben pedig felségednél, fehér király.

– Igazad van, Gábris! – mondta a fehér király. Vidd hát, komám, fekete király, ha már érte jöttél. S eszten-deig legyen nálad, akkor majd visszahozod.

– Úgy lesz, fehér komám! – mondta a fekete király, s elszégyellték magukat, hogy olyan semmiségért, mint a szarvasagancs, képesek voltak egymás ellen háborúzni.

A két sereg megörült a békének, de kijárt a dicsőségből Gábris vitéznek is, akinek köszöntető volt a béke, mert több esze volt, mint a két királynak együttvéve.

Őszutó

Rozsdabarna jegenye,
ingét veszti, hull levele.
Az ősz festő befestette,
sárgás – barna színűekre.

Ősz van már

Fütyül a szél,
vijjog, vijjog,
megzörgeti
az ablakot.

Játszik, játszik,
zireg-zörög,
falevéllal
csireg-csörög.

Csirgeti-csörgeti,
széttépve pörgeti,
utakon, tereken
pörgeti-görgeti.

Kései szüret

Szürke az ég, hamuszürke,
pók a tájat mind beszőtte.
Jani mondja ökörnálnak,
kerülgetvén pocsolyákat.

Nóta hallik, domb danászik,
kadarkát most szüretelik.
Kóstolgatják édes mustját,
de még inkább az ó-borát.

Mesék mindörökké

A mesék este ébrednek fel. Nyújtózkodnak, kicsit tornáznak is, és várják, mikor indulhatnak már el az álmodók varázslatos világába.

Világgá, igen világgá mennek ők. Oda, ahol halomba rakott sárkányfejek fölött énekel a Hold, és a Hős vi-téz körül megszabadított királykisasszonyok lejtik hálás táncaikat.

Itt már nincs három kívánság, de a Képzelet hidat épít a világvégi

Óperenciás-tenger, és a Mesék Birodalma között.

Hidat, gyönyörűen ívelőset, virágrajzokkal ékesítet-tet.

Olyan hidat, ahol Virágtündérekkel lehet kéz a kéz-ben sétálni át a túloldali Kerek Erdő felé.

Ha a kicsi tündérek elmaradnának mellőled egy-mással beszélgetni, cseverészni, ne búsulj!

Csak menj bátran a fák felé, az erdő felé. Mert te bizonyosan tudod, hogy a fák maguk is tündérek.

Nem, nem bántod őket, és már hallod, hogy a zöld lombú levelek mit is suttognak, és karjaikkal szinte már át is ölelnek.

Eredj csak, járd be a Kerek Erdőt. Kalandozz to-vább. Mászd meg az Üveghegyet, az Égígérő fát. Igyál az Élet Vizéből, s ha pihenni akarsz, akkor mindig találsz majd tisztást, selyemrétet, varázslatos virágokkal teli virágrétet. Igen, itt megpihenhetsz.

S akkor vedd elő a tarisznyádat, s belőle a még megmaradt hamuban sült pogácsákat, és falatozz.

Közben gondolj haza. Oda, ahol sütődött a pogácsa, ahonnan utadra indítottak a szeretett szavak. Ha elfog az álom, indulj álomparipádon. Táltosodon, és száguldj, mint a gondolat a Mesék örök, örök Birodalmába.

Magyar mondóka

Abda, Radnóti siratja,
Anarcs, megkötött a habarcs,
Arad, gyászunk örök marad,
Balsa, üres már a varsa,
Bököny, nem divat a közöny,
Buda, eladó a kutya,
Császló, lakik Magyar László,
Cseke, Himnusz az ő becse,
Darnó, bizony nem Locarno,
Dorog, nem igaz, hogy dohog,
Eger, török nem hengerel,
Encsencs, kifőtt már a lebbencs,
Gáva, Vencsellő a párja,
Gégény, eladó a gyékény,
Gyüre, nem léphetsz a fűre,
Ibrány, szép lett, mint egy kislány,
Jármi, gyalog kell ott járni,
Kisar, Tiszáról szól a dal,
Kótaj, teljesül az óhaj,
Mérken, sárkány fölött győztem,
Milota, dióliget hív oda,
Mohács, telet űz maskurás,
Nagyar, lakik sok jó magyar,
Napkor, gyere haza hatkor,
Nyírtass, ősök után firtass,
Oros, nem is olyan koros,
Rátót, csikótojás záp vót,
Rápol, Szamos folyó ráfolyt,

Sopron, itt van ő csak otthon,
Szeged, szalámit ott vegyed,
Székely, számodra van még hely,
Szolnok, Damjanich a bajnok,
Tarpa, Rákóczit akarta,
Tata, öreg, mint a tava,
Tákos, vert falat is látsz ott,
Tokaj, bora legyen óhaj,
Tyukod, ott lakik a húgod,
Villány, bora biz nem silány,
Vitka, Naménynál a titka,
Zajta, szaladj végig rajta.

Tartalom

Mikulás	3
Az a régi Mikulás	4
Advent	7
A kétarcú tél	8
Január	10
Kiscsengő	12
Tél	13
Észak	14
Kiscsikó fut	15
Farsang	16
Siklik a napfény	18
Az ördögűző katona	19
Hívogató	21
Télvég	22
A gólya	23
Tavasz	24
Tavaszcím	26
Eső után	27
Elült a szél	28
Bodzavirágok	29
Virág	30
A virágkisasszony	31
Nagymama ujjá	34
Anyám	35
Pipacs	36
Búzamező	37
A három rózsa	38
Napocska	41

Égi iskola	42
Május	43
Miért Túr a Túr?	44
Kraszna	47
Szél nótázik	48
Va-ká-ci-ó!	49
Hajnali lovas	50
Vitorlázik a nyár	52
Rőzse parázslík	53
Az ember és a tigris	54
Dinnye	56
A költöző madár	57
Tücsök	58
Sütőtök	59
Csillag csobban	60
Szüret előtt	62
Őszt hírnököl	63
Belépés – őszbe	64
Sár lesz	65
Őszi erdőn	66
Hám és szekér	68
A szarvasagancs	69
Őszutó	71
Ősz van már	72
Kései szüret	74
Mesék mindörökké	75
Magyar mondóka	77

„A mesék este ébrednek fel... és várják, mikor indulhatnak el az álmodók varázslatos világába. Oda, ahol... sárkányfejek fölött énekel a Hold, és... megszabadított királykisasszonyok lejtik... táncalkat.”

A könyvben megtalálod a Négy Évszakot. A Telet, az igazi Mikulással, történetet a hőesérről. A versekben előkerül a szánkó, hóember készül, s a napfény is táncol a jégen. A didergéseket, a pipázó kéményeket megunva sor kerül a Farsangra, a Tél elűzésére. Mert várjuk, hogy a hegyek arcáról mikor indulnak el a könnyes patakok. S a hírnökölő vadgalambok nyomában mikor érkezik a Pici Tündér, aki kötényéből füvet, és virágokat hint a réten. A Tavasz ez. Virágdíszes fákkal, bódító illatfelhővel. Aztán már itt is a Nyár. Vakációval, kirándulásokkal, táborozással, fellobbanó tábortűzzel. Elénk gurulnak a piros bélű, zöld sisakú dinnyék, s pillantanak ránk „mézédesen”. A nyárvégén útra kelnek a vándorok: a fecskék, a gólyák...

Érlelődnek a gyümölcsök, s az alvó szőlőszemekben bor szendereg. Szüretelünk, énekelünk, pedig már valahol elindult, maga előtt komor felhőket hajtva a Szél. Esővel, sárral, erős zúgással beköszönt életünkbe az Ősz.

Az évszakok versel mellett történeteket is olvashatsz. Ezekhez pedig mesék is tartoznak. Mesék a kismalacról, a tigrisről, a bátor katonáról, a virágokról, a Három rózsáról, s a vadászatról, ahol két király civakodik egy elejtett szarvason.

A mesék arra is buzdítják az olvasót, hogy járja be a Kerek Erdőt, mássza meg az Üveghegyet, az Égigérő Fát, igyon az Élet Vízből, s álomparipáján, Táltosán száguldjon, mint a gondolat a Mesék örök, örök Birodalmába.